

II

(Úvodné akty)

VÝBOR REGIÓNOV

64. PLENÁRNE ZASADNUTIE V DŇOCH 26. A 27. APRÍLA 2006

Stanovisko Výboru regiónov na tému Oznámenie Komisie Rade a Európskemu parlamentu „Tematická stratégia o znečistení ovzdušia“ a na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o kvalite okolitého ovzdušia a čistejšom vzduchu pre Európu“

(2006/C 206/01)

VÝBOR REGIÓNOV,

so zreteľom na „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o kvalite okolitého ovzdušia a čistejšom vzduchu pre Európu“ (KOM(2005)447, konečné znenie - 2005/0183 (COD)) a na oznámenie Komisie Rade a Európskemu parlamentu „Tematická stratégia o znečistení ovzdušia“ (KOM(2005) 446, konečné znenie),

so zreteľom na rozhodnutie Európskej komisie z 21. septembra 2005 požiadať ho v súlade s článkom 175 a s článkom 265 ods. 1 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva o vypracovanie stanoviska k „Návrhu smernice Európskeho parlamentu a Rady o kvalite okolitého ovzdušia a čistejšom vzduchu pre Európu“,

so zreteľom na rozhodnutie jeho predsedu z 25. júla 2005 poveriť vypracovaním tohto stanoviska komisiu pre trvalo udržateľný rozvoj,

so zreteľom na svoje stanovisko na tému Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov „Vytvorenie tematickej stratégie pre životné prostredie v mestách“ (KOM(2004) 60, konečné znenie) – (CdR 93/2004 fin) ⁽¹⁾,

so zreteľom na svoje stanovisko na tému Oznámenie Komisie „Program ‚Čistejší vzduch pre Európu (CAFE): Tematická stratégia pre kvalitu ovzdušia“ (KOM(2001) 245, konečné znenie) – (CdR 203/2004 fin) ⁽²⁾,

so zreteľom na návrh stanoviska (CdR 45/2006 rev.1) prijatý 27. februára 2006 komisiou pre trvalo udržateľný rozvoj (spravodajca: pán Jahn, poslanec regionálnej rady okresu Hohenlohe (DE/ELS)),

keďže:

- (1) Znečistenie ovzdušia sa vyskytuje predovšetkým v mestských aglomeráciách a preto majú najmä mestá veľký záujem vyjadriť sa k „Tematickej stratégii o znečistení ovzdušia“, ktorú predložila Komisia.
- (2) To isté sa týka aj návrhu smernice Európskeho parlamentu a Rady o kvalite okolitého ovzdušia a čistejšom vzduchu pre Európu, a to o to viac, že je v tomto dokumente o. i. navrhované prepracovanie noriem merania a hodnotenia výskytu jemného prachu v ovzduší.

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ C 43, 18.2.2005, s. 35.

⁽²⁾ Ú. v. ES C 107, 3.5.2002, s. 78.

- (3) Mestá preto môžu vďaka svojim praktickým skúsenostiam výrazne prispieť k zlepšeniu uskutočniteľnosti a tým aj úspechu tejto stratégie čistoty ovzdušia,

prijal na svojom 64. plenárnom zasadnutí 26. – 27. apríla 2006 (schôdza z 26. apríla) nasledujúce stanovisko:

1. Názory Výboru regiónov

Výbor regiónov

1.1 **súhlasí s** Komisiou v tom, že je aj napriek dosiahnutým pokrokom, na ktoré poukazuje aj „Tematická stratégia“, potrebné ďalej znižovať znečisťovanie ovzdušia zdraviu a životnému prostrediu škodlivými plynnými alebo pevnými látkami, a že – keďže politika čistoty ovzdušia zahŕňa miestny aj cezhraničný rozmer – je tieto ciele možné dosiahnuť len spoločným úsilím všetkých aktérov na miestnej, regionálnej, národnej a európskej úrovni; **pripomína**, že miestne orgány prostredníctvom opatrení týkajúcich sa výstavby miest (rozčlenenie na obytné a podnikateľské zóny, odklon dopravy, opatrenia na spomalenie jazdy, voľné plochy a vysadenie zelene na sídliskách, zohľadnenie mikroklimatických daností v záujme lepšieho prevzdušnenia sídlisk), sledujú pre nich prioritný cieľ, ktorým je zdravie občanov;

1.2 **víta** dokument Komisie „Tematická stratégia o znečistení ovzdušia“, ako aj návrh smernice, ktorý bol uverejnený súčasne, pretože umožňujú strategickú diskusiu a aktualizáciu cieľov za súčasného zohľadnenia novších poznatkov vedeckého výskumu;

1.3 **konštatuje**, že z hľadiska miest sú potrebné najmä zmeny na zlepšenie uskutočniteľnosti opatrení pre čistotu ovzdušia na miestnej úrovni;

1.4 **pripomína**, že mestá musia na svojom území vytvoriť rovnováhu medzi najrozličnejšími funkciami, z čoho prípadne nutne vyplynú obmedzenia pri dosahovaní cieľov v jednotlivých oblastiach;

1.5 **nástojí** preto na tom, aby európske právne predpisy brali do úvahy aj možnosť flexibilných riešení; **domnieva sa**, že by miestne a regionálne orgány mali mať možnosť pri uplatňovaní príslušných opatrení dať prednosť tým územiám, v ktorých sú mnohí ľudia vystavení nadmernému znečisteniu vzduchu (napr. obytné územia);

1.6 **dôrazne pripomína**, že aj v oblasti čistoty ovzdušia je nevyhnutne nutné, aby na prvom mieste stálo obmedzovanie emisií, a že odstraňovanie imisíí teda vždy môže byť len núdzovým riešením, a poukazuje najmä na tieto konkrétne body:

- stanovené ciele životného prostredia a existujúce nástroje na znižovanie emisií musia byť navzájom zladené, aby

vznikol realistický predpoklad, že sa tieto ciele životného prostredia budú dať vo väčšine miest dodržať,

- na európskej úrovni musia byť prijaté dostatočné sprievodné opatrenia na uľahčenie účinného uplatňovania európskych smerníc,
- na európskej úrovni sa musí uskutočniť nevyhnutné zlepšenie technológií na zníženie emisií a sprísnenie emisných limitov pre vozidlá (napr. Euro VI pre nákladné automobily) takým spôsobom, aby bolo možné v mestách dosiahnuť normy kvality vzduchu,
- boj proti veľkoplošnému vedľajšiemu výskytu častíc, ktorý výrazne prispieva k nedodržaniu limitov v mestských oblastiach, si vyžaduje opatrenia na celoeurópskej úrovni, ako napr. okamžitú revíziu smernice NEC (smernica o maximálnych národných hodnotách emisií pre určité látky znečisťujúce ovzdušie).

2. Odporúčania Výboru regiónov

Výbor regiónov

2.1 Vzhľadom na „Tematickú stratégiu“

2.1.1 **vidí** úžitok „Tematickej stratégie“ najmä v tom, že je referenčným dokumentom pre tvorbu politiky v oblasti čistoty ovzdušia a žiada, aby boli vzhľadom na realizáciu cieľov a ich prepojenie so skutočnosťou boli vzorové prepočty vykonané nielen na „základe výsledkov epidemiologických štúdií“ a „za plného využitia technologických možností“, ale aj na základe predpokladov praktickej uskutočniteľnosti týchto noriem v mestskom prostredí;

2.1.2 **požaduje** preto, aby sa výskumné úsilie v rámci rámcového výskumného programu zaoberalo aj možnosťami a obmedzeniami aktívnej politiky čistoty ovzdušia v lokálnych a územných súvislostiach (napríklad miestnymi prípadovými štúdiami a štúdiami realizovateľnosti), a **žiada** v tejto súvislosti Komisiu, aby dokument rozšírila o tento aspekt;

2.1.3 **ľutuje**, že podľa jeho názoru Komisia doteraz nezapojila v dostatočnej miere do vypracovania tematických stratégií zástupcov združení miestnych a regionálnych orgánov, ktorí predsa patria medzi hlavných aktérov politiky čistoty ovzdušia, a **považuje za nevyhnutne nutné** zabezpečiť ich účasť o. i. v rámci štruktúrovaného dialógu Komisie so združeniami miestnych a regionálnych orgánov;

2.1.4 **vidí nebezpečenstvo** v možnosti, že argumentácia „Tematickej stratégie“ je priveľmi určená zameraním politiky čistoty ovzdušia na odstraňovanie imisíí a **žiada** preto Komisiu, aby pokračovala v ďalšom rozvíjaní „Tematickej stratégie“ a dala prednosť politike zameranej na prevenciu s cieľom zabrániť zvyšovaniu znečisťovania ovzdušia, namiesto toho, aby sa sústredila na odstraňovanie imisíí;

2.1.5 **konštatuje**, že v podstate s nadšením privítané zapojenie iných oblastí politiky sa z časti spomína len ako vyjadrením zámeru a **požaduje** preto aj v tejto oblasti ďalšie vysvetlenia a ustanovenia;

2.1.6 **považuje** preto **za potrebné**, aby bola „Tematická stratégia“ aj naďalej rozvíjaná a doplnená resp. rozšírená najmä o tieto body:

- vytvorenie ambiciózneho európskeho programu politiky v oblasti priemyslu, energetického priemyslu a dopravy, ktorá by sa zameriavala na zdroje emisíí,
- vypracovanie časového plánu na zavedenie tejto politiky do praxe,
- zapojenie ostatných oblastí politiky do boja proti znečisťovaniu ovzdušia,
- doplnenie a obohatenie výskumu o praktické výsledky realizácie tejto politiky.

Okrem toho je potrebné rozšíriť stratégiu o vysvetlenie finančnej podpory orgánom miestnej samosprávy, ktoré do veľkej miery politiku prevencie a čistoty ovzdušia realizujú;

2.1.7 **odporúča** Komisii a členským štátom, aby viedli aktívnejšiu politiku zameranú na podporu diaľkového kúrenia a kogenerácie. Tak bude tiež možné zabrániť znečisťovaniu ovzdušia spôsobenému spaľovaním biomasy v malých vykurovacích zariadeniach. V rámci úsilia vynakladaného na zlepšenie kvality ovzdušia na miestnej úrovni je potrebné odstrániť na úrovni štátov prekážky pre diaľkové vykurovanie, napr. tie, ktoré vyplývajú z právnych predpisov upravujúcich hospodársku súťaž. Spôsoby vykurovania nových obytných a pracovných priestorov by mali byť stanovené už vo fáze plánovania využitia pozemkov. Miestna úroveň je často najvhodnejšia na vykonanie takýchto krokov;

2.2 Vzhľadom k návrhu smernice

2.2.1 **konštatuje**, že Komisiou navrhovaná aktualizácia európskych právnych predpisov vychádza v ústrety podmienkam a požiadavkám politiky čistoty ovzdušia v praxi a **prosí** preto grémiá na národnej a európskej úrovni, ktoré boli zapojené do konzultácií, aby sa pripojili k jeho hodnoteniu, a aby sa v tejto súvislosti najmä zapojili do procesu flexibilizácie ustanovení a tým aj posilnenia prepojenia s praxou;

Nezohľadnenie zložiek škodlivín a predĺženia termínov

2.2.2 **víta** najmä, že boli prijaté ustanovenia, ktoré umožňujú zohľadniť miestne podmienky a **vyzýva** Európsky parlament a Radu, aby aj napriek odmietavým stanoviskám trvali:

- na návrhu, aby boli dôsledky zimného posypu ciest na výskyt jemného prachu v ovzduší vyňaté z hodnotenia kvality ovzdušia (článok 13 ods. 3),
- na návrhu, aby boli podiely škodlivín, ktoré vznikajú v dôsledku prirodzených príčin vyňaté z hodnotenia kvality ovzdušia (v súlade s článkom 19); vyzýva Komisiu, aby schválila jasné zásady alebo usmernenia, ako postupovať v prípadoch takéhoto druhu znečistenia,
- a na návrhu o stanovení možnosti výnimiek z ustanovení na základe mimoriadne obtiažnych (napr. topografických) podmienok (článok 20 ods. 2),

ako aj na návrhu o stanovení možnosti predĺženia termínov uvádzaných v článku 20 až o desať rokov, keď bolo predtým preukázané, že boli prijaté všetky primerané opatrenia na zníženie imisíí;

2.2.3 **navrhuje** okrem toho, aby bola v rámci smernice vytvorená právna možnosť, podľa ktorej – pokiaľ existujú mimoriadne okolnosti (napr. topografia), ktoré by na dlhú dobu alebo na trvalo prakticky znemožňovali dodržiavanie týchto ustanovení a pokiaľ bolo preukázané, že boli prijaté všetky primerané opatrenia na zníženie imisíí – je možné pre takéto oblasti dohodnúť osobitné dohovory v zmysle tripartitných dohôd (t. j. dohôd, ktoré budú dohodnuté medzi EÚ, príslušným členským štátom a jednou alebo viacerými samosprávami, aby sa na pozadí špecifických lokálnych daností uplatnili integračné politické opatrenia);

2.2.4 **odôvodňuje** tento návrh jednak snahou predísť právnej neistote samosprávnych orgánov a jednak snahou o umožnenie dosiahnutia takejto dohody o znížení škodlivín realizovateľnom za daných okolností a na podporu tohto návrhu **pripomína**, že časť zástupcov vedy a odborných orgánov vychádza z predpokladu, že stanovené limity nebude možné v praxi dosiahnuť ani s vynaložením maximálneho úsilia;

Meranie a hodnotenie jemného prachu

2.2.5 **konštatuje**, že smernica v oblasti jemného prachu ustanovuje tri maximálne hodnoty a cieľ redukcie. Komisia dopĺňa doterajšie normy kvality ovzdušia pre jemný prach (PM₁₀) o ďalšie hodnoty, zamerané na najjemnejšie častice (PM_{2,5}), a zdôvodňuje tento krok výsledkami epidemiologického výskumu (program CAFE, Svetová zdravotná organizácia, prax v USA a Japonsku), podľa ktorých sú najjemnejšie častice nebezpečnejšie, pretože sa dostanú až do najmenších záhybov pľúc a preto, že relatívne vysoké, trvalé vystavenie PM_{2,5} ovplyvňuje zdravie viac, než príležitostná expozícia najvyššími hodnotami;

2.2.6 **konštatuje** preto následne, že podľa návrhu smernice majú pribudnúť k limitom platným pre PM_{10} (v oblasti merania nesmie byť prekročený ročný priemer $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$ a denný limit $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$ počas viac ako 35 dní ročne) ďalšie limity na základe $PM_{2,5}$ (dodržanie ročného horného limitu koncentrácie $25 \mu\text{g}/\text{m}^3$ a do roku 2020 nezáväzný cieľ redukcie mestského vedľajšieho výskytu $PM_{2,5}$ o 20 %), a **konštatuje** preto, že vzhľadom na jemný prach sa počíta s tromi hraničnými hodnotami a jedným cieľom redukcie;

2.2.7 **obáva sa**, že takáto súčasná existencia ustanovení pre politiku čistoty ovzdušia v oblasti redukcie výskytu jemného prachu vyvolá v praxi aj v oblasti právnych predpisov príliš veľa problémov, a **požaduje** na základe presvedčivosti výsledkov výskumu vplyvu jemného prachu uvádzaných v „Tematickej stratégii“ zameranie merania a kontroly znečistenia ovzdušia jemným prachom výlučne na $PM_{2,5}$ a na realistické hraničné hodnoty a cieľ redukcie;

2.2.8 **poukazuje** okrem iného v tejto súvislosti na skutočnosť, že namerané hodnoty PM_{10} a $PM_{2,5}$ (prirodzene) silne korelujú (čím jedna metóda nahrádza do veľkej miery druhú), a aj preto je logické používať len jednu metódu merania, pričom je zmysluplné uprednostniť ciele kvality ovzdušia $PM_{2,5}$, ktoré sú pre politiku čistoty ovzdušia dôležitejšie. Bude treba zohľadniť revidovanú smernicu 2004/107/ES, aby kovy, ktorými sa zaoberá, boli merané hodnotami $PM_{2,5}$;

2.2.9 **zdôvodňuje** prechod na normu založenú na $PM_{2,5}$ v spojitosti s cieľom redukcie jemného prachu aj z hľadiska požiadaviek hygieny miest a praxe výstavby miest takto:

- Zníženie primárneho výskytu vo všetkých mestských oblastiach znižuje zdravotné riziko viac, než len odstránenie najvyšších hodnôt na miestach s obzvlášť vysokým výskytom v rámci mestských oblastí, pričom často ani nejde o obytné štvrte.
- Súčasná denná hraničná hodnota, ako kritérium pre spustenie opatrení, zameriava praktickú politiku čistoty ovzdušia na odstránenie emisií, zatiaľ čo zavedenie hornej hraničnej emisií si vyžaduje prevenciu emisií za zapojenia všetkých miest a opatrení;

2.2.10 **požaduje**, aby v prípade, že budú zachované hodnoty PM_{10} , boli s ohľadom na tieto postoje odstránené denné limity a stanovené limity, ktoré budú do popredia politiky

čistoty ovzdušia stavať ako miestne, tak aj celoplošné odstránenie emisií;

Konkretizácia oblastí

2.2.11 **považuje** v súlade s návrhom za správne, aby v súlade s článkom 4 stanovovali jednotlivé územia členské štáty. Toto rozdelenie území by nemalo byť príliš podrobné, ale malo by mať skôr presahujúci charakter; **žiada** v tejto súvislosti, aby sa jednotnými kritériami na zodpovedajúce priestorové usporiadanie meracích staníc (prípadne pri už jestvujúcich meracích stanicích priradením váhy jednotlivým nameraným hodnotám na vyrovnanie vplyvu zvláštností podmienených výlučne umiestnením stanovišťa) zabezpečila porovnateľnosť nameraných údajov na území Únie. Pre priestorové a kvantitatívne usporiadanie meracích staníc je potrebné stanoviť pravidlá pomocou jednotných kritérií tak na národnej ako aj na miestnej úrovni;

2.2.12 **vyjadruje** v tejto súvislosti znepokojenie, že opatrenia, ktoré sa vzťahujú len na najbližšiu oblasť okolo meracej stanice, napr. presmerovanie dopravy, môžu viesť k tomu, že sa obmedzením dopravy zvýši výskyt škodlivín v iných štvrtiach a – v krajnom prípade – bude zmarená snaha miest znížiť obmedzením premávky v obytných štvrtiach nebezpečenstvá dopravných nehôd, hluk a výskyt škodlivín. Pri opatreniach na zníženie znečistenia vzduchu by sa smernica mala prednostne zaoberať znížením počtu ľudí, ktorí sú mu vystavení;

Stanovenie solidárneho finančného rámca

2.2.13 **žiada** finančnú pomoc pre členské štáty a ich samosprávne orgány, ktoré musia znášať hlavné zaťaženie opatrení čistoty ovzdušia;

Výskumné projekty, zapojenie zástupcov orgánov samosprávy

2.2.14 s obavami **konštatuje**, že názory vedcov týkajúce sa čo možno najefektívnejšej a finančne najvýhodnejšej politiky čistoty ovzdušia sa rôznia, a **požaduje** preto ďalšie výskumné projekty, pri ktorých je potrebné nevyhnutne posilniť odhady vplyvu a dosahu vzhľadom na praktickú realizáciu;

2.2.15 dôrazne **žiada**, aby boli do vypracovania politiky čistoty ovzdušia bezprostredne zapojení aj odborníci združení zastupujúcich záujmy miestnych a regionálnych samosprávnych orgánov.

V Bruseli 26. apríla 2006

Predseda

Výboru regiónov

Michel DELEBARRE